

I.

Byla porážka socialismu u nás na sklonku roku 1989 nutná? Byl příčinou pádu socialismu krizový stav naší ekonomiky?

1. K nejběžnějším argumentům „objasňujícím“ „opodstatněnost“ kontrarevolučního převratu a demontáž socialismu na přelomu let 1989 a 1990, patří spolu s frázemi o „komunistické totalitě“ i falešně prezentované ekonomické faktory.

Šlo v zásadě o cílenou, falešnou dezinterpretaci údajných ekonomických determinant pádu socialistických (jak se jízlivě říká, komunistických) režimů. Z analýzy ekonomických faktů, však nevyplyvá, že se naše hospodářství nalézalo v krizi, v rozkladu. Naopak.

Ekonomika v krizi nebyla, nebylo nezaměstnaných ani žebráků a bezdomovců. O práci nepřicházeli statisíce lidí (jako u kapitalistických „vzorů“), občané nebyli krizí vyháněni ani z práce, ani z bytů, nekončili v chapadlech lichvářů a exekutorů atd., atd. Dokonce nešlo ani o skutečnou stagnaci (stagnace = zastavení vývoje, uvážnutí, ustrnutí). Šlo jen o určité postupné snižování temp růstu národního důchodu, produktivity práce atd. Což není nic tak zcela nenormálního, zvláště když se přitom hledalo řešení této jisté dlouhodobější tendence vypracování ekonomických reforem.

Dokonce i podle bývalého, ve věci zasvěceného premiéra ČSSR a sympatizanta „listopadové změny“ L. Štroukala: „Mnohé se za těch uplynulých čtyřicet pět let v naší zemi změnilo. Podařilo se vybudovat rozsáhlou moderní průmyslovou, výrobní, energetickou základnu, výkonné efektivní zemědělství. Dosáhli jsme plné zaměstnanosti, likvidovali chudobu, vyřešili bytový problém. Školský systém přispíval ke zvyšování vzdělanosti zvláště nově nastupujících generací; na rozvoj zdravotnictví a vědy byly vyčleněny rozsáhlé rozpočtové prostředky. Podpora mladých rodin, poválečný vzestup porodnosti, podporovaný zvláště v sedmdesátých letech promyšlenou populační politikou, přispíval k žádoucímú růstu počtu obyvatel v zemi.“ (Štrougal, L.: Paměti a úvahy, nakl. Epoque 2009, s. 287.) Naše národy nevymíraly, nepotřebovali jsme migranty, jak je tomu dnes i u imperialistických velmocí (Německo aj.).

Ještě pár zásadních faktů z rukopisu „Paměti a úvahy“ L. Štroukala: „Za čtyřicet let vzrostl počet obyvatel Československa o 3 300 000 obyvatel (z toho v ČSR o 1 471 000 – dnes vymíráme – ZK), bylo vytvořeno 2 330 000 nových pracovních míst, tvorba zdrojů (národního důchodu) se zvýšila 7,2krát, osobní spotřeba obyvatelstva (bez neplacených služeb zdravotnictví, školství, kultury apod.) vzrostla 4,9krát. Průměrný věk mužů se zvýšil z 61,5 roku na 68 let, žen z 66,1 na 75,3 let (v ČR) ... Na konci osmdesátých let (1989) tedy polistopadový režim přebíral rozsáhlý hodnotný a dluhy nezatížený majetek ...“ (s. 304)

Pokud šlo o „tržní cenu majetku je v praxi nejvíce ovlivněna jeho ekonomickou efektivností, konkrétně ziskovostí, rentabilitou. Ta byla v případě ČSSR tehdy mimořádně vysoká. Pokud ji počítáme jen z hodnoty výrobních základních fondů (základních prostředků v zůstatkové hodnotě), což zhruba odpovídá hodnotě základního jmění v kapitalistických podnicích, pak v roce 1989 dosáhla 9,6% roční výnosnosti. To je rentabilita, o níž by si podniky na Západě mohly tehdy (a ještě více dnes! - ZK) nechat jen zdát, tím spíše, že

u kapitalistických podniků a organizací se zpravidla podstatně, někdy až rozhodující části zisků dosahuje nejen vlastní provozní či obchodní činností, ale hlavně nejruznějšími operacemi.“ (Tamtéž, s. 305.)

Jak je to se základními ukazateli růstu národního hospodářství?

Je známo, že k nejvýznamnějším, protože nejsouhrnnějším ukazatelům dosažených výsledků společenské práce ztělesněných v materiálních statcích a výkonech výrobní povahy, byl za socialismu **společenský produkt**, který se vypočítává jako součet hrubé produkce jednotlivých výrobních odvětví.

Skládá se ze dvou částí:

a) **Z výrobní spotřeby (VS)**, kterou tvoří přenesená hodnota spotřebovaných výrobních prostředků – surovin, paliva, energie, materiálu, polotovarů a opotřebených výrobních prostředků ve výrobní sféře.

b) **Z národního důchodu (ND)**, to je té části, která je společnosti k dispozici po úhradě spotřebovaných výrobních prostředků a představuje čistý produkt, který je vyjádřen nově vynaloženou živou prací v odvětvích hmotné výroby a společnost z něho kryje především nevýrobní spotřebu, mimoto též akumulaci (zvětšení, přírůstek) ve výrobní i nevýrobní sféře, rezervy a hmotné ztráty. Je to globální ukazatel, který souhrnně vyjadřuje hospodářský růst, ekonomickou úroveň státu a je mírou efektivnosti vynaložené živé i mrtvé práce. Rozbor ND umožňuje na vysoké úrovni abstrakce postihnout nejzákladnější souvislosti a trendy hospodářského vývoje a jeho prostřednictvím lze provádět celkové porovnání různých zemí s odlišnou hospodářskou strukturou. (Průcha, V. a kol.: Hospodářské dějiny Československa v 19. a 20. století, Praha, Svoboda 1974, s. 345-346.)

Jinak tomu je u ukazatele hrubého domácího produktu (HDP). Ten představuje finální celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vytvořenou za dané období na určitém území. Používá se v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států. Časovým obdobím bývá obvykle rok. V mezinárodních srovnáních se také používá HDP na obyvatele (HDP na hlavu). Na rozdíl od bohatství, které představuje stav, představuje produkt přírůstek bohatství. HDP je klíčovým ukazatelem vývoje národního hospodářství, měří výkonnost ekonomiky. Jde o ukazatel shrnující nově vytvořené hodnoty, který slouží k odhadu ekonomického rozvoje země. HDP ve finančním vyjádření představuje hodnotu všeho, co bylo nově v zemi vytvořeno za sledované období – rok, čtvrtletí.

Aby bylo jasno, o co jde, uveďme si pro srovnání příklad odlišnosti daných hodnot vývoje HDP a ND z popřevratové minulosti ČSFR. Tak v roce 1990 klesl proti roku 1989 HDP (fyzický objem) o 1,4 %, zatímco ND o 1,5 %. V roce 1991 proti roku 1990 to bylo o 15,1 % (HDP) a 19,2 % (ND). V roce 1992 proti roku 1991 pak šlo o 8,5 % (HDP) a o 12,9 % (ND). Takže celkem se HDP snížil o 23 %, zatímco ND o 31 %. Tady vidíme, proč je (a bylo – ZK) pro vládu „lepší“ držet se jen HDP a na ND raději zapomenout“. (Dvořák, F.: Bilancování naší první kapitalistické pětiletky, BYLO NEBYLO /edice/, Nakladatelství alternativy, Praha, duben 1995, s. 35.)

Brilantní analytik a britký kritik současných poměrů nejen na scéně globálního kapitalismu, ale i u nás a na rodném Slovensku, pracovník Slovenské akademie věd, prof. Ing. Peter Staněk, CSc. mj. takto zhodnotil funkci tohoto ukazatele:

Socialismus a více než třicet let obnoveného kapitalismu (1. část)

„Není to absurdní situace stále hovořit o zvyšování velikosti HDP, když už spotřeba neroste, ale stále se zvyšuje počet výrobků, o které nikdo nejeví zájem? Tak HDP zvýšíte tím, že opravujete škody po katastrofách. Vzpomeňte, že největší růst českého HDP byl po katastrofálních povodních v letech 2003-2004, jakou to má logiku? A další skutečnost: ekonomové by se měli velmi intenzívně zabývat tím, jaká část produkce je zbytečná, co nikdy nenajde odbytu. Vezměte si jen informaci, kterou publikovala samotná Evropská unie. Ročně se v EU zničí 90 milionů tun potravin. Nechcete je prodat pod cenou, ani nemůžete podle kvót, ale zároveň to prostě nechcete dát někam, kde jsou hladomor, a tak těch 90 milionů tun potravin zničíte. (To je samozřejmě typické, bytostně vlastní kapitalistické tržní ekonomice od jejího zrodu... ZK.) Představte si, jaká část produkce například spotřební elektroniky nikdy nenajde odbytu. Ale vy to zahrnete do hrubého domácího produktu, protože přece hrubý domácí produkt je nejlepším ukazatelem vyjadřujícím růst bohatství.

Další věc, celý systém makra je založený na průměrných ukazatelích. Průměrná mzda, průměrný důchod, průměrný příjem. Ale vždyť to není realita, klíčem je polarizace bohatství. Když má 70-80 % lidí mzdu, která je podstatně nižší než průměrný příjem, k čemu je průměrný příjem jako ukazatel spotřeby? A další věc: musíme si uvědomit, že už minimálně sedm, osm let trvá stav, kdy ve skutečnosti mzdy nerostou. Úvahy o průměrném růstu mezd vyplývají z toho, že se kombinuje stagnující mzda u většiny lidí s rostoucí mzdou manažerů a špičkových odborníků. Ale když nerostou mzdy a vy chcete udržovat stále větší a větší spotřebu, tak zůstává jediná věc – nárůst úvěrování obyvatelstva, zadlužování. To je to, co se dnes stává fundamentálním limitem dalšího vývoje a všech diskusí o růstu, protože nelze do nekonečna brát spotřebu na úvěr. A když se vezme míra zadluženosti obyvatelstva v jednotlivých zemích, tak většina evropských zemí dosahuje hodnot, které se pohybují na 90 až 100 procentech HDP. Dokdy lze zvyšovat objem zadluženosti obyvatelstva při stagnujících mzdách a okřesávání sociálního systému? Vždyť je to nejlepší cesta do pekla.“ (Staněk, P.: *Chystá se totální proměna našeho světa. V režii nadnárodních korporací a boháčů. Chudoba a sledování úplně všeho, Parlamentní listy*, 29. 9. 2016.)

Jak jsem již uvedl, tak je tomu samozřejmě dodnes, HDP je příznivější ukazatel, pro politickou reprezentaci kapitalistického státu. Položme si proto otázku: odpovídají historická fakta tvrzením o neefektivnosti, stagnaci a přímo krizi, a tedy nezbytosti pádu socialismu nejen u nás na přelomu 80. a 90. let?

Je možné říci: Jistě, že NE.

2. Začneme porovnáním kapitalistických a socialistických zemí.

Je možné říci, že poměr hospodářského a vědeckotechnického potenciálu se v poválečném období začal výrazně posouvat ve prospěch zemí socialismu. Země RVHP překonávaly vyspělé kapitalistické země v tempech růstu, což se projevovalo zvláště výrazně v 50. - 60. letech (viz tabulka níže – RVHP = socialistické země; VKS = vyspělé kapitalistické státy; RZ = rozvojové země; vypočteno na základě: *World Economic Survey 1986. U. N., New York 1986, s. 12*).

Průměrná roční tempa růstu národních důchodů 1951-1986 (%)

	RVHP	VKS	RZ
1951-1986	6,7	3,8	5,1
1971-1986	4,7	2,9	4,9
1981-1986	3,2	2,1	3,0

Pro upřesnění zde ještě dodejme, že pokud jde o první polovinu 80. let (1980-1985), pak v USA šlo o průměrné roční tempo ve výši 1,9 % a v zemích EHS – 1,1 %. Podle přístupu a argumentace antikomunistů, antisocialistů a revizionistů v rámci socialistických zemí, by se tyto kapitalistické ekonomické systémy musely již dávno, nutně a neodvratně zhroutit!

V důsledku výše uvedených, značně vyšších temp růstu zemí RVHP, se u nich národní důchod (ND) zvětšil za uvedené období 35 let 9,3krát, zatímco u vyspělých kapitalistických zemí jen 3,7krát a u rozvojových zemí 5,5krát. Nejen to. Souběžně se zvýšil podíl zemí RVHP na světové výrobě jako celku i v jednotlivých odvětvích. Jde o to, že za posledních 15 let se podíl socialistických zemí na světové výrobě elektrické energie zvýšil z 23 na 27 %, na těžbě ropy z 18 % na 28 %, zemního plynu z 22 % na 39 %, na výrobu oceli z 30 % na 38 %, průmyslových hnojiv 33 % na 45 %, kovoobráběcích strojů z 39 % na 53 %, traktorů ze 47 % na 58 %.

Při takovémto růstu (přestože se snižoval) „dokazovat“ o 3 roky později, že socialismus musel zákonitě, z důvodů ekonomické stagnace a krize – tedy neschopnosti udržet se při životě (reformovat se), skončit v kolapsu, je mírně řečeno „úsměvné“, fakticky velmi neseriózní, lživé a trapné. Zvláště tvrdí-li to ti, kteří se považovali, a dokonce dodnes považují za fundované ekonomy, „tvořivě myslící marxisty“.

Samozřejmě, že tento růst nebyl bezrozporný, bezproblémový. Je faktem, že poprvé za celou historii byl přírůstek HDP (vidíme, že se zde již nevypočítává národní důchod, ale ono méně hodnotově náročnější, účelově „flexibilnější“ kritérium růstu – HDP!) v roce 1984 nižší než u VKS (3,8 % oproti 4,8 %). Ke zpomalení došlo jak vlivem objektivních změn v podmínkách reprodukčního procesu, tak i proto, že se hospodářská politika a metody hospodaření včas a adekvátně těmto změnám, na bázi socialistických principů fungování ekonomiky, nepřizpůsobily.

3. Jak tomu s údajnou stagnací ekonomiky SSSR a zemí RVHP bylo ve skutečnosti?

V období, jemuž se dostalo ze strany Gorbačovových aj. „perestrojkařů“ přezdívky „stagnace“, byl ekonomický růst SSSR vyšší než v USA. V letech 1981-1985 se národní důchod (ND) v SSSR zvýšil o 20 %, v USA o 14 %, ve Francii a Itálii o 8 %. Pouze v Japonsku o 21 %. Šlo tedy o takovou „stagnaci“, jakou prožívalo pouze Japonsko! Ostatní vyspělé kapitalistické země nedosahovaly jejich temp ekonomického růstu. (*Alleg, H.: Ruské peklo, OREGO 1991, s. 143.*)

Ještě jedny údaje:

Průměrné roční přírůstky vytvořeného národního důchodu (ND) v evropských zemích RVHP v letech 1966-1989 [%]

Úhrnem	BLR	ČSSR	MLR	NDR	PLR	RSR	6 zemí	SSSR	7 zemí
1966-1970	8,7	6,9	6,8	5,2	6,2	7,7	6,5	7,8	7,4
1971-1975	7,9	5,7	6,3	5,4	9,8	11,3	7,8	5,7	6,2
1976-1980	6,1	3,7	2,8	4,1	1,2	7,2	3,6	4,3	4,1
1981-1985	3,7	1,8	1,3	4,5	-0,8	4,4	2,2	3,6	3,2
1986-1989	3,1	2,0	1,3	3,1	2,9	-0,2	-	2,6	-

(**Tab. 3. 6.** - viz Průcha, V. a kol.: *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*, 2. díl. Období 1945-1992, Brno, nakl. Doplněk 2009, s. 685.)

Pokud jde ještě o SSSR, kdy se jednoznačným a **nesporným pseudoargumentem** vyhovujícím antisocialistickým a pseudosocialistickým (eurokomunistickým, trockisticko-džilasovským, (pravicově) sociálně demokratickým aj.) silám, stalo tvrzení, že musel z ekonomických důvodů zkolabovat a zaniknout, pak výše uvedená čísla, mají zcela jinou vypovídací hodnotu. Výše uvedená tabulka ukazuje něco jiného. Původem marxistický historik K. Durman (v roce 1980 emigroval do Švédska) sděluje toto: „zatím co zásluhou velkých investic v letech „posledního hurá“ výroba jako celek vykazovala až do roku 1989 alespoň statistický růst, v roce 1990 začal její absolutní a stále se zrychlující pokles. Nikdo nepochyboval, že hospodářský rozvrat, měnící *perestrojku* v „katastrojku“, se stal mocným katalyzátorem neklidu, jak v Ruské federaci, tak i v ostatních republikách.“ (Durman, K.: *Útěk od praporů, Kreml a krize impéria 1964-1991*, Praha, Karolinum 1998, s. 439.)

Vedl tedy k ostrým projevům nespokojenosti (demonstrace a stávky) i ke vzpourám. A nakonec pod zásadním vlivem mnohých gorbáčovů, jakovlevů, jelcinů a dalších zrádců věci socialismu, ke kontrarevolučním převratům. Teprve v tomto případě snad lze, podle mého názoru, použít trockisticko-džilasovský pojem *tzv. „nová třída“*. Neboť došlo k seskupení „zaangažovaných“ lidí (bezohledných kariéristů), kteří nejen parazitovali na politickém i ekonomickém systému s konečným cílem jej, spolu se zahraničními „partnery“ ze Západu, odstranit a zprivatizovat pro sebe.

Destrukce, spíše **sebedestrukce politického systému a ekonomiky SSSR byla** (i přes upřímné snahy mnohých funkcionářů KSSS a sovětského státu naplnit strategii urychlení sociálně ekonomického rozvoje země), **produktem cílené „perestrojky“ jako „katastrojky“**. Bylo to tedy možné, neboť v jejím čele stanuli skuteční renegáti komunistického a socialistického hnutí.

Znovu opakuji, že **argumentace o stagnaci a krizi v SSSR je především falešným, ze strany faktických nepřátel socialismu a SSSR, zcela účelovým argumentem**. Proto je namístě připomenout zcela jasné argumenty bývalého premiéra sovětské vlády **Nikolaje Ryžkova**, nejbližšího spolupracovníka M. Gorbáčova. Podle něj **v průběhu 35 let, které předcházely roku 1987** (tedy od roku 1952) **vzrostl národní důchod SSSR 6,5krát**, což představuje **průměrný roční přírůstek 5,5 %**. V průběhu **stejného období vzrostl národní důchod v USA 2,8krát**, což představuje **průměrnou míru růstu 3 %** a nikoho ani nenapadne nazývat to ekonomickou stagnací.

(Viz Perlo, V: *The economic and Political Crisis in the USSR; Hospodářské a ekonomická krize v SSSR*. Časopis „Political Affairs“, srpen 1991, s. 14; Převzato Azad, B.: *Hrdinská bitva – hořká porážka*, OREGO 2003, s. 130.)

II. Základní fakta o ekonomickém vývoji ČSSR od roku 1948 do roku 1989

Pokračujeme v prezentaci faktů, nyní především pokud jde o naši minulost, **našich zemí a národů – ČSSR**. Při hodnocení výkonosti a vývoje ekonomiky.

1. Tvorba a užití společenského produktu a národního důchodu v letech 1948-1970.

K nejvýznamnějším, protože nejsouhrnnějším ukazatelům dosažených **výsledků společenské práce** ztělesněných v materiálních statcích a výkonech výrobní povahy, je **společenský produkt**, který se vypočítává jako součet hrubé produkce jednotlivých výrobních odvětví. Tento ukazatel (společenský produkt) se v Československu **zvýšil** mezi lety **1948 a 1960 téměř 2,7krát při průměrném ročním přírůstku 8,5 %**. Mezi lety **1948 a 1970** to pak bylo **4,4krát při průměrném ročním přírůstku 7,0 %**. (Průcha, V. a kol.: *Hospodářské dějiny Československa v 19. a 20. století*, Svoboda, Praha 1974, s. 345, tab. 16. s. 517.)

Pokud jde o **růst společenského produktu** vyjádřený v **průměrném ročním přírůstku** za období let **1969 až 1970, to bylo 9,4 %**. **1971-1975 – 6,1 %; 1976-80 – 4,5 %; 1980-85 – jen ve výši 1,9 %; celkově pak v letech 1969 až 1989 to bylo 4,8 %**.

(**Tab. 3.12** – viz Průcha, V. a kol.: *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*, 2. díl. Období 1945-1992, nakl. Doplněk, Brno 2009, s. 710.)

Pokud jde o roční **přírůstek ND za období 1948-1960, ten činil 8,0 %** a **v přepočtu na jednoho obyvatele 7,1 %**. Je zde třeba zdůraznit, že v socialistických zemích, nebyl tak rychlý vzestup ekonomik zvláštností. Kapitalistický svět zaznamenal v tomto období podstatně pomalejší růst. Jestliže se v polovině 60. let dynamika růstu citelně zpomalila, pak od roku 1966 se znovu dosahovalo značných přírůstků. (Tamtéž s. 346-347.) Konkrétně řečeno, pokud jde o **průměrný roční přírůstek ND** v letech **1948-1970**, pak to bylo **6,3 %**, z toho **v letech 1965-1970 6,9 %!** (Tamtéž, tabulka 16., s. 517.)

2. Tvorba a užití společenského produktu a národního důchodu v letech 1970-1989.

V letech **1971-1975** činil průměrný roční přírůstek **společenského produktu – 6,1 %; 1976-80 – 4,5 %; 1980-85 – jen ve výši 1,9 %; celkově pak v letech 1969 až 1989 to bylo 4,8 %**. (**Tab. 3.12** – viz Průcha, V. a kol.: *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*, 2. díl. Období 1945-1992, nakl. Doplněk, Brno 2009, s. 710.)

Pokud jde o **dynamiku růstu vytvořeného ND v letech 1969-1989**, pak je zřejmé, že po roce 1968, probíhal tento proces ve třech odlišných etapách, v nichž každá trvala 7 let.

Zaprvé: Do roku 1975 byly zaznamenány **vysoké přírůstky s maximem let 1969-70 (ČSSR 6,5 % - z toho ČR 5,6 a SSR 5,7 %)**. Je pozoruhodné, že dynamika a výkonnost ekonomiky rostla od začátku 60. let až do roku 1989 v této době (1968-1971) nejrychleji. Období **páté pětiletky 1971-1975** se vyznačovalo mimořádnou vyrovnaností meziročních přírůstků ND, které oscilovaly v rozmezí jediného procentního bodu, kolem **průměru 5,7 %** (z toho ČSR 5,2 a SSR 6,8 %).

Zadruhé: Poté následovala léta ztráty dynamiky: **v letech 1976-78** činil v ČSSR průměrný roční **přírůstek ND 4,1 %** (z toho ČSR 3,3 a SSR 3,9 %). V letech **1979-80** to byly, pokud jde o ČSSR **3,0 %** (z toho ČR 2,0 a SSR 3,2 %). To, **co nemohu opomenout, neboť je to ideový, teoretický a politický „zlatý grál“ „kritických kritiků“ nesocialistického socialismu = „protosocialismu“**, kteří se fakticky tak či onak angažovali i při jeho odstranění, neboť prý „neodpovídal původním Marxovým ideálům“, je dvouleté období **1981-82**. Tehdy totiž došlo až k určitému „nulovému růstu“ ND. Pokud jde o ČSSR, bylo to **0,1 %** (z toho ČR - 0,8 a SSR 0,1 %). (Viz **Tab. 3.9**, s. 707.)

Zatřetí: V následujícím **7letém období 1983-1989** se již dynamika průměrného růstu **ND** v ČSSR pohybovala **v průměru 2,3 %** (v ČR 3,5 a SSR 3,7 %). (Viz Průcha, V. a kol.: *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*, 2. díl. Období 1945-1992, nakl. Doplněk, Brno 2009, s. 706-707; **tab. 3.9 – Růst ND 1969-1989 a tab. 2.21** růst 1949-1989, s. 391.)

Vyjděme ještě z **Tab. 3.12**, která postihuje **průměrné roční přírůstky (v %)** u vybraných makroekonomických ukazatelů v několika obdobích **mezi lety 1969 až 1989**. Pokud jde o **průměrný roční přírůstek národního důchodu (ND)** v běžných cenách za uvedené období (1969-89), ten dosahoval **4,3 %**. V jednotlivých časových úsecích daného období (1969-89), jde o tyto **průměrné roční přírůstky ND**: 1969-70 = 10,1 %; 1971-75 = 5,6 %; 1976-80 = 3,6 %; 1981-85 = 2,7 %; 1986-89 = 2,7 %. (Tamtéž, s. 710.)

Takže **nejde vůbec o nějaké katastrofické výsledky**.

Právě ony uvedené konkrétní údaje by tedy měly a mají být (za každou cenu, pravda – nepravda) „zásadním“ argumentem pro tvrzení o „nezvratné“, hluboké a rozvratné krizi socialistického ekonomického systému, který nemohl dojít k ničemu jinému než k nutnému **kolapsu a krachu**?

Takováto interpretace dělá z přemýšlivých a alespoň trochu znalých lidí nejen našeho ekonomického vývoje jen a jen hlupáky. Ale **vždyť účel světlí prostředky, že? Bylo přeci třeba „odhalit“ „objektivní“, příčinné a zákonité faktory pro zdůvodnění nutného kolapsu a krachu nám vnuceného „sovětského modelu“ socialismu, který vlastně, jak jsem již nejednou uvedl, dle jeho bezohledných kritiků ani vlastně socialismem nebyl.**

3. Podle schematismu, nedialektičnosti myšlení a „logiky“ argumentace „kritických kritiků“, by např. v průběhu let 2006 až 2016 musely země EU – eurozóny, ekonomicky a tím i politicky zkolabovat a skončit. Zaniknout! Ukažme si to na konkrétních faktech obsažených v následující tabulce. Ta ukazuje na podstatný **rozdíl mezi ročním ekonomickým růstem reálného HDP v % ČR a v eurozóně v období let 2006–2016:**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Průměrný roční růst (HDP v %)
Čína (HDP v %)	12,7	14,2	9,7	9,4	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	9,3
Eurozóna (HDP v %)	3,2	3	0,4	-4,4	2,1	1,6	-0,9	-0,3	1,3	2,1	1,8	0,9

Uvedené údaje u eurozóny – a to nejde o národní důchod, ale **růst HDP (!)** – ukazují, nejen značný **propad růstu, ale i značné mínusové hodnoty** (2009 - 4,4 %; 2012 - 0,9 %; 2013 - 0,3 %). **Země eurozóny** (v uvedeném roce 2016), navíc zadlužené (př. Německo 68 % HDP, Francie 96 % HDP, Španělsko 99 % HDP, Belgie 105 % HDP, Portugalsko 130 % HDP, Itálie 132 % HDP, Řecko 180 % HDP) **dosáhly za celých 11 let – při průměrném ročním růstu 0,9 % - celkem jen 9 %**. To znamená, že **tento její růst dosáhl výše průměrného růstu v Číně za jeden rok**, které bylo **9,3 %!** (M. Ševčík, ČT 24, HydePark, 24. 1. 2018, migrace, volba prezidenta, Zeman, Drahoš, Ševčík, Grygar.)

Nakonec ony již dříve uvedené **základní údaje našeho ekonomického růstu**, vyjádřené v **procentech ND, porovnáme s analogickým ukazatelem** (jenž však růst ekonomiky postihuje méně spolehlivě, na rozdíl od náročnějšího ukazatele – ND) používaným u tzv. **vyspělých tržních (kapitalistických) ekonomik – v procentech růstu hrubého domácího produktu (HDP).**

Průměrný roční přírůstek (ne ND – v němž ČSSR dosahovala za obdobné období, v letech 1979-1988 3,3 %, ale v HDP v desetiletí 1981-1990:

Země 1981–90	Země 1981–90
Belgie 1,9 %	Francie 2,3 %
Itálie 2,2 %	Spojené království 2,6 %
Nizozemsko 1,8 %	SRN 2,1 %
Rakousko 2,2 %	Švédsko 1,9 %

(Viz Průcha, V. a kol.: *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*, 2. díl. Období 1945-1992, nakl. Doplněk, Brno 2009, **tabulka 3.5**, tamtéž, s. 683.)

Uvedené porovnání jasně **ukazuje, že na tom, přes zpomalení růstu a určitý pokles ND, nebyla ČSSR tak zle**, jak to s horlivostí sobě vlastní prezentují kritikové socialismu a někteří „tvořiví marxisté“ a „neokomunisté“.

III.

Další fakta z pozitivního ekonomického vývoje vyvracející chiméru o nutném krachu socialismu u nás

Kontrarevoluční aktivisté OF a VPN, tak jako mnozí pisálkové a „odborníci“ v národohospodářské teorii a praxi, při zálučné a falešné frázi, lži o „vítězství pravdy a lásky nad lží a nenávisť“, „prosperity před stagnací a úpadkem“, šířili na náměstích od Prahy přes Bratislavu až po Košice nenávisť ke všemu socialistickému, prý nedemokratickému, totalitnímu. K tomu patřilo **vytváření spousty lží**.

1. Velká lež! K jedné takové velké, jim bytostně vlastní lži, která měla ohlupovat a manipulovat s občany našich národů, naší země, ČSSR, byla **zlovolná lež, že jsme prý žili z podstaty, na úkor mladé generace a prý zadlužovali náš stát, naši zem.**

Problematikou výmyslu a lži o existenci „státního dluhu“ ČSSR, se zabýval článek F. Nevařila v *Haló novinách* (21. 4. 2011, s. 13), pod názvem „**ČSSR končila s devizovým přebytkem skoro 50 mld. Kčs**“. Autor upozorňuje, že se stále v různých článcích a materiálech publikují nepravdivá, falešná tvrzení o státním dluhu naší socialistické republiky, kdy se přitom často zaměňuje výše „hrubé zahraniční zadluženosti“ se „státním dluhem“, což je zcela jiný problém. Tuto skutečnost odborně objasňuje.

Dokazuje, že

1. ČSSR žádný státní dluh neměla. „Ve skutečnosti měla republika finanční rezervu ve výši zhruba 85 mld. Kčs. To vzhledem k proběhlé inflaci by v dnešních podmínkách (duben 2011 – Z. K.) reálně reprezentovalo nejméně 425 mld. Kč. Tato částka byla už po odpočtu (vypořádání) schodku státních rozpočtů za rok 1989, který tehdy činil 3,5 mld. (asi 0,85 % z celkových výdajů rozpočtů).“ **Od roku 1990, 1991 se dál už „situace obracela. Postupně začaly rozpočty vykazovat vysoké schodky a tato rezerva byla rychle vyčerpána a přeměněna na státní dluh nového kapitalistického státu, který už hrozí oněmi dvěma biliony Kč.**

2. Pokud jde o **hrubou zahraniční zadluženost ČSSR**, ta „činila koncem roku 1989 vůči tzv. nesocialistickým zemím 113,8 mld. Kčs (tj. 7,9 mld. USD, což reprezentovalo zcela nepodstatnou zadluženost ve výši asi 500 USD na obyvatele ČSFR), a vůči socialistickým zemím 10,4 mld. Kčs, to vše dohromady dělá... 124,2 mld. Kčs.“

Uvedené cifry však **představují jen jednu stranu bilance**, „která sice zahrnuje zmíněnou hrubou zadluženost, ale **nezahrnuje souběžná aktiva** (pohledávky, poskytnuté úvěry) republiky v zahraničí.“ Jsou tedy mimo realitu. Respektujeme-li obojí, pak „vůči **nesocialistickým zemím převažovaly pohledávky ve výši 3,2 mld. Kčs**, a vůči **socialistickým zemím** stejně tak ve výši **45,5 mld.** Dohromady měla tedy ČSSR koncem roku 1989 **zahraniční devizovou pozici aktivní ve výši 48,7 mld. Kčs.**

Nejen již vzpomenutý L. Štrougal, jenž se později prezentoval, jako „reformní komunista“, zdůraznil, že „ČSSR měla kromě ohromného nezadluženého majetku v roce 1989 celkem 85 mld. pohotových finančních rezerv“, kdy přitom **od roku 1989, tedy „za posledních dvacet let narostl dluh republiky skoro na 1,5 bilionu korun.** A zvyšuje se.“ (Štrougal, L.: *Ještě pár odpovědí, nakl. Epocha, 2011, s. 195.*)

Dodejme, že „**náš dnešní kapitalistický stát je obrovsky zadlužen.** Podle zprávy o řízení státního dluhu ČR dospěl na konci roku 2021 do výše **2,5 bilionu** (2 466 mld.) a **vrostl do výše 40,3 % HDP.** Absolutní výše státního dluhu ke konci **třetího čtvrtletí 2024 dosáhla výše 3,3 bilionu** (3 334 mld) Kč, což oproti roku 2023 (výše státního dluhu – 3 110,9) představuje nárůst o 223,1 mld. **Takový už kapitalismus je. Prý ekonomicky „efektivní“ a politicky „demokratický“.** Tomu ovšem neodpovídají fakta. Jde jen o prezentaci chimér – neuskutečnitelných představ a přání v rozporu s realitou.

2. „Koncem roku 1947 bylo v ČSR celkem 757 mld. Kčs **základních prostředků** včetně zásob a nedokončené výstavby. Pokud odhadneme jejich opotřebení na 50 %, pak dosahovaly hodnoty zhruba 400 mld. tehdejších korun... **Koncem roku 1989 měla ČSSR, včetně nedokončené výstavby a zásob, základní prostředky v hodnotě 5 178 mld. Kčs.** Majetek tedy **vzrostl 6,8krát.** Pokud bychom i zde pro zjednodušení uvažovali s polovičním opotřebením základních fondů, což je spíš nadsazené – pak jeho výsledná **reálná „čistá“ hodnota v cenách roku 1989 se pohybovala okolo 3 bilionů Kčs, vzrostla dokonce víc než 7,5krát.** Z toho 65 % - 70 % bylo ve společenském – státním a komunálním vlastnictví, zbytek převážně v osobním (hlavně rodinné domy) a zčásti v družstevním vlastnictví.“ (Štrougal, L.: *Paměti a úvahy, nakl. Epocha, 2009, s. 302.*)

3. „**Instalovaný výkon elektráren** v daném období (1948-1989) **vzrostl z 2 625 MW na 21 670 MW.** Byly osvojeny pro-

gresivní strojírenské programy a vznikla mnohá nová výrobní odvětví v elektronice a v chemii. Byly **vybudovány tisíce kilometrů ropovodů, plynovodů, produktovodů**, rekonstruovala a **rozšířila se síť vedení vysokého napětí, vybudovaly se stovky kilometrů nových dálnic, železniční síť byla elektrifikována a motorizována, síť autobusových tratí vzrostla téměř pětkrát.** Vyrostla početná flotila námořních lodí. **V řadě největších měst došlo k modernizaci a rozšíření hromadné dopravy, v Praze bylo uvedeno do provozu moderní a výkonné metro...**

4. Výrazně vzrostly kapacity zemědělství, zásadně se **zmodernizovala jeho výrobní základna.** Navíc bylo výhodně kombinováno s tzv. přidruženou výrobou, která do značné míry omezila jeho sezónní charakter (viz nejen Čubovo JZD – ZK). Vybudovaly se **moderní podniky a sklady zemědělského zásobování a nákupu**, významně se zvýšily **investice do půdy atd.**“ (Tamtéž, s. 303.) Zemědělskou produkcí jsme **měli zabezpečenu potravinovou soběstačnost, a ještě jsme mnohé komodity vyváželi!**

Závěr

Připomínám to záměrně všem. Zvláště „**tvořivým marxistům**“ a „**reformním komunistům**“, či „**neokomunistům**“, kteří se, ne třeba verbálně, ale fakticky zřekli marxismu, nemluvě o marxismu-leninismu – komunistické, světonázorové orientace a **odsoudili naši, ne sice „ideální“, bezproblémovou, ale živoucí, pro pracující lid sloužící, skutečně prosperující a sociální, nezadluženou, nezkolonizovanou, silnou, státně svébytnou ekonomiku!** Ekonomiku s velkým nejen výrobním potenciálem (na úrovni skutečně světové průmyslové velmoci!), kterou ocejovali, obdobně jako antikomunističtí reprezentanti a nositelé kontrarevoluce, jako „neproduktivní“, ne-socialistickou, neboť prý její „stalinský“, nebo „neostalinský“ ekonomický systém, byl prý nutně bezperspektivní, a tedy hoděn jen krachu a zániku. Zní to drsně, ale bylo to a je tomu tak.

Pro ně výše uvedená, jednoznačně pozitivní fakta jako by neexistovala nebo neměla a nemají nějaký větší, zásadní význam. **Proto chápali, chápou a prezentují porážku socialismu nejen u nás, jako přirozený, fakticky fatální důsledek jeho vlastního politického a ekonomického vývoje. Což je zcela účelné, mimo realitu, jak to jednoznačně prokazuje dnešní pseudodemokratický, ekonomicky fakticky méně efektivní a zcela pro krizový, tržně chaotický, asociální vývoj.**

Doc. Dr. Zdeněk Košťál, CSc.

(Pokračování příště)

(Aktualizovaný výběr z knihy Zdeňka Košťála **SOCIALISMUS A TŘICET LET OBNOVENÉHO KAPITALISMU**, vydané v roce 2020 v nakladatelství OREGO.)

